

บทที่ 6

การเรียกร้องให้มีการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42

ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2521 (22 ธันวาคม 2521) ในมาตรา 34 บัญญัติไว้ว่า "บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา การจำกัดเสรีภาพจะกระทำมิได้" ประกอบกับในขณะนั้นบทบัญญัติของคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ที่ได้กำหนดเงื่อนไขในการดำเนินงานของหนังสือพิมพ์ไว้หลายประการซึ่งยังมีผลใช้บังคับอยู่ โดยเจ้าพนักงานการพิมพ์มีอำนาจสมบูรณ์ตามคำสั่งนี้ หนังสือพิมพ์ก็ย่อมไม่สามารถที่จะแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ทั้งนี้เพราะเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 มีลักษณะกว้างขวางยากแก่การปฏิบัติเป็นอย่างยิ่ง หากผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา บรรณาธิการ หรือเจ้าของหนังสือพิมพ์ ถูกถอนใบอนุญาต ก็หาสิทธิขอความเป็นธรรมจากศาลสถิตยุติธรรมไม่ (ก่อนจะมีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2521 พ.ศ.2525) นอกจากนี้บทบัญญัติบางตอนก็มีลักษณะหยาบหยาบ ข้ำซ้อน กับบทบัญญัติของกฎหมายที่มีอยู่ และที่แน่นอนที่สุดกฎหมายดังกล่าวมีลักษณะที่ลิดรอนสิทธิเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ รวมทั้งยังขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญ ปี 2521 ในมาตรา 34 อีกด้วย บุคคลหลายฝ่ายโดยเฉพาะผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เห็นสมควรกันว่าควรจะมีการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42

การริเริ่มที่จะให้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับใหม่เพื่อยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 มีมาตั้งแต่สมัยนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี โดยครั้งนั้น สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย โดยการนำของนางสมศรี เอกชัย นายกสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยในขณะนั้น ได้พยายามเคลื่อนไหวเพื่อจะให้มีการยกเลิกกฎหมายการพิมพ์ โดยเฉพาะคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 โดยร่วมกับนายกสมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย อีก 4 สมาคม จัดทำเป็นข้อเสนอ 4 ข้อ คือ

1. ขอให้รัฐบาลพิจารณาแก้ไขคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องทุกฉบับที่มีบทบัญญัติห้ามเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ เพราะมีกฎหมายอื่น ๆ อยู่แล้ว

2. ขอให้ยกร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับใหม่ ออกจากแนวร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์โดยให้มีบทบัญญัติจัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์ ซึ่งสถาบันหนังสือพิมพ์ได้วางเอาไว้ กับให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายรวมทั้งผู้แทนสภาการหนังสือพิมพ์ร่วมกันพิจารณาดูด้วย

3. ขอให้พิจารณาถึงวิธีการที่จะให้มีการยกเลิกคณะกรรมการที่ปรึกษาแก่เจ้าพนักงานการพิมพ์ เพราะไม่เอื้ออำนวยต่อความเข้าใจอันดี ระหว่างรัฐบาลกับหนังสือพิมพ์และกับประชาชน

4. ขอให้พิจารณาละเว้นการลงโทษด้วยการปิดหนังสือพิมพ์ เพราะเป็นการทำลายการลงทุนและสร้างความเดือดร้อนแก่คนจำนวนมาก¹

ข้อเสนอดังกล่าวของสมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้ง 5 สมาคม ไม่ได้รับความสนใจจากรัฐบาลของนายธานินทร์เกษียณ จึงทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องตกอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลต่อไป อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการเรียกร้องครั้งนั้นจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายก็ตาม แต่ในอีกแง่หนึ่งการเรียกร้องครั้งนั้นได้กลายเป็นจุดเริ่มต้นของการระดมกำลังของผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์

การเสนอร่างเป็นพระราชบัญญัติการพิมพ์ที่พยายามผลักดัน เพื่อให้รัฐสภาพิจารณาเห็นชอบนับเป็นการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ โดยให้ยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจำนวน 6 ฉบับ ได้แก่

¹ อารุช, นามแฝง. "ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ (ฉบับใหม่) กับสภาการหนังสือพิมพ์" วารสาร ส.น.ท. ฉบับเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (5 ธันวาคม 2530), หน้า 78.

1. พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ.2484
2. พระราชบัญญัติการพิมพ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2485
3. พระราชบัญญัติการพิมพ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2488
4. คำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 36 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ.2519
5. คำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ.2519
6. พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ.2519 พ.ศ.2525

ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ที่นำเข้าสู่การพิจารณาในสภาผู้แทนราษฎรนั้น เริ่มกระทำได้ตั้งแต่ปี 2522 แต่ร่างพระราชบัญญัติส่วนใหญ่ก็ต้องมีอันตกไป จนกระทั่งปี พ.ศ.2533 รัฐบาลโดยการนำของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ก็ได้มีการเสนอร่างพระราชกำหนดยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 โดยคณะรัฐมนตรีขึ้น และปรากฏว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ผ่านการพิจารณาทุกชั้นตอน และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน 2533 เป็นต้นไป

การเสนอร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่ใช้ควบคุมหนังสือพิมพ์อย่างเคร่งครัดในหลายประการ ได้มีความเคลื่อนไหวจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเสนอกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา เกี่ยวกับคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ซึ่งมีรูปแบบที่สำคัญ คือ

1. เสนอร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 พ.ศ...
2. เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งของคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 พ.ศ....
3. เสนอร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ.... เพื่อให้มีการปรับปรุงและตรา กฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ขึ้นใหม่

ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ ทั้ง 3 รูปแบบดังกล่าว สามารถแบ่งช่วงการเสนอ
ออกเป็น 4 ช่วงด้วยกัน คือ

1. ช่วงปี พ.ศ.2522-2526
2. ช่วงปี พ.ศ.2526-2529
3. ช่วงปี พ.ศ.2529-2531
4. ช่วงปี พ.ศ.2531-2533

ช่วงปี พ.ศ.2522-2526

สภาผู้แทนราษฎรชุดเลือกตั้งปี พ.ศ.2522 (ระหว่าง 2522-2526) มีการ
เสนอร่างพระราชบัญญัติยกเลิกและแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งคณะปฏิรูปฯ ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21
ตุลาคม 2519 จำนวน 5 ฉบับ คือ ²

1) ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42
ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 พ.ศ.... เสนอเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2522

ผู้เสนอได้แก่ นางสาวสุพัตรา มาศดิตถ์
นายวารินทร์ ศรีแย้ม
นายสัมพันธ์ ทองสมัคร
นายไกรสร ตันติพงศ์
นายบัญญัติ บรรทัดฐาน

2) ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลง
วันที่ 21 ตุลาคม 2519 พ.ศ.... โดย นายจรัส พัวช่วย ส.ส.เพชรบูรณ์ กับคณะเป็นผู้เสนอ
เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2522

² เอกสารข่าวรัฐสภา (16 ตุลาคม 2529).

วันที่ 21 สิงหาคม 2522 คณะรัฐมนตรี รัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ มีมติไม่เห็นชอบการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 โดยอ้างว่าประเทศชาติยังไม่มั่นคง ดังนั้น ผลการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติได้พิจารณาแล้ว มีมติไม่ให้คำรับรองร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวทั้ง 2 ฉบับ ในการประชุมครั้งที่ 12/2522 วันพุธที่ 21 พฤศจิกายน 2522 จึงทำให้ร่างพระราชบัญญัติไม่ได้รับการพิจารณาในสภา³

3) ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 พ.ศ.... โดย บุญเรือง ถาวรสวัสดิ์ ส.ส.ขอนแก่น เป็นผู้เสนอเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2522 ผลการพิจารณา คณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติได้พิจารณาแล้วเห็นว่า คำสั่งคณะปฏิรูปฉบับดังกล่าวยังมีความสำคัญและจำเป็นในอันที่จะควบคุมให้การดำเนินการเป็นผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ดังนั้นตามหลักการแห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวที่ให้ยกเลิก จึงไม่สมควร จึงมีมติไม่ให้คำรับรองในการประชุมครั้งที่ 56/2524 วันที่ 9 ธันวาคม 2524⁴

4) ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 (ฉบับที่...) พ.ศ....โดย วัฒนา อัสวเหม ส.ส.สมุทรปราการ กับคณะเป็นผู้เสนอ เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2524 โดยมีหลักการให้แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 8 แห่งคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519

5) ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ....โดย สุนทร ทาชัย ส.ส.นครราชสีมา เป็นผู้เสนอ เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2524 คณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติได้พิจารณาแล้วมีมติไม่ให้คำรับรองร่างพระราชบัญญัตินี้ในการประชุม ครั้งที่ 54/2524 วันที่ 28 ตุลาคม 2524

³ รัฐสภาสาร. ปีที่ 38 ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์ 2533, พิมพ์ที่ บริษัทธรรมสารจำกัด 83 ถนนบำรุงเมือง สีกันเสาชิงช้า กรุงเทพมหานคร, หน้า 6.

⁴ เรื่องเดียวกัน. หน้า 7.

จากพระราชบัญญัติดังกล่าวที่เสนอมาทั้งหมด 5 ฉบับ ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา และประกาศใช้เป็นกฎหมายเพียงฉบับเดียว คือ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 (ฉบับที่...) พ.ศ....ซึ่งเสนอโดย วัฒนา อัศวเหม กับคณะ ในประเด็น ให้อำนาจศาลเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

เหตุผลที่เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมีอยู่ว่า

"เนื่องจากคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ข้อ 8 ให้อำนาจปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้วินิจฉัยคำอุทธรณ์ของผู้ถูกสั่งถอนใบอนุญาต ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา บรรณาธิการ หรือเจ้าของหนังสือพิมพ์ แต่ผู้เดียว และให้คำวินิจฉัยของปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นที่สุด กรณีดังกล่าวจึงทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม เพราะเขาเหล่านั้นดำเนินการเพื่อเป็นปากเสียงให้กับประชาชนทั้งประเทศ เมื่อมีสิ่งผิดพลาดเกิดขึ้น สมควรจะให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด เพื่อความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้นมา"

การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 3/2524 (สมัยวิสามัญ) วันที่ 1 ตุลาคม 2524 ที่ประชุมรับหลักการด้วยคะแนนเสียง 61 : 38 และตั้งคณะกรรมการวิสามัญคณะหนึ่งพิจารณา กำหนดการแปรญัตติ ภายใน 15 วัน

เมื่อสภาผู้แทนราษฎรรับหลักการแล้ว ก็จะต้องตั้งกรรมการไปแปรญัตติ มีผู้ได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในการประชุมครั้งนั้น จำนวน 25 คน การประชุมคณะกรรมการครั้งแรกเริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2524 ที่ตีกรัฐสภา โดยที่ประชุมได้เลือกให้คุณอมร จันทรมนุญณ์ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นประธานกรรมการ และคุณปิยะพันธุ์ วัชรภรณ์ ส.ส.ศรีสะเกษ เป็นเลขานุการ

ครั้นเมื่อคณะกรรมการพิจารณาเรียบร้อยแล้ว ได้ส่งคืนกลับไปให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาอีกครั้ง โดยมีข้อความทั้งหมด 3 มาตราด้วยกัน แต่สาระสำคัญไปอยู่ที่มาตรา 3 ซึ่งมีข้อความดังต่อไปนี้

“ให้ยกเลิกความในข้อ 8 แห่งคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

ข้อ 8 ผู้ถูกสั่งถอนใบอนุญาตตามข้อ 7 มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งของเจ้าพนักงานการพิมพ์ต่อศาลจังหวัดที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ หรือต่อศาลแพ่งสำหรับกรุงเทพมหานคร

เมื่อศาลจังหวัดหรือศาลแพ่งได้รับคำร้องคัดค้านแล้วให้ดำเนินการพิจารณาโดยไม่ชักช้า และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม แล้วทำความเห็นและส่งสำนวนไปยังศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย

ในระหว่างการพิจารณาคดี ผู้ถูกสั่งถอนใบอนุญาต จะยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดหรือศาลแพ่งในวาระหนึ่ง ขอให้ศาลดังกล่าวมีคำสั่งให้งดการถอนใบอนุญาตตามคำสั่งของเจ้าพนักงานการพิมพ์ไว้ก่อนก็ได้ คำสั่งของศาลเช่นว่านี้ให้เป็นที่สุด”

เมื่อขอมติในวาระที่ 3 ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 6/2525 (วิสามัญสมัยที่สอง) วันที่ 21 มกราคม 2525 ที่ประชุมลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง 77 เสียง และไม่เห็นชอบ 24 เสียง จากนั้นก็นำเสนอต่อวุฒิสภา

การพิจารณาของวุฒิสภา ครั้งที่ 1/2525 (สมัยสามัญ) ที่ประชุมมีมติรับหลักการในวาระที่ 1 และส่งให้คณะกรรมการพิจารณา กำหนดการแปรญัตติภายใน 7 วัน การลงมติในวาระที่ 3 ในการประชุมวุฒิสภาครั้งที่ 4/2525 (สมัยสามัญ) วันที่ 11 มิถุนายน 2525 ที่ประชุมมีมติเห็นชอบ จึงมีอันว่ากฎหมายฉบับนี้ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาในการประกาศใช้เป็นกฎหมาย⁵ ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2525 โดยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี เป็นผู้รับสนองพระราชโองการ

ส่วนร่างพระราชบัญญัติที่ให้ยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 จำนวน 4 ฉบับ คณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติมีมติไม่ให้คำรับรอง จึงต้องเป็นอันตกไปในที่สุด

⁵ เรื่องเดียวกัน. หน้า 7.

ช่วงปี พ.ศ.2526-2529

สภาผู้แทนราษฎรชุดเลือกตั้ง พ.ศ.2526 (ระหว่าง 2526-2529) ได้พยายามที่จะปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการพิมพ์ให้ต่อเนื่องจากสภาผู้แทนราษฎรชุดที่แล้ว โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจำนวน 3 ฉบับ⁶

1) ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 พ.ศ....ของนายทวี ไกรคุปต์ ๙.๙.ราชบุรี(พรรคชาติไทย) เป็นผู้เสนอ เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2526

2) ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ....ของนายจรัส พัวช่วย ๙.๙.เพชรบูรณ์ พรรคกิจสังคม กับคณะเป็นผู้เสนอ เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2526

3) ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ....ที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรี

ในการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 7/2526 (สมัยสามัญ) วันที่ 16 มิถุนายน 2526 ที่ประชุมยกร่างพระราชบัญญัติ 2 ฉบับแรกขึ้นมาพิจารณารวมกัน และหลังจากนั้น คณะรัฐมนตรีขอรับร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับไปพิจารณา ก่อนรับหลักการ โดยที่ประชุมมีมติให้รอการพิจารณาไว้มีกำหนด 60 วัน ซึ่งจะครบกำหนดการพิจารณาในวันที่ 14 สิงหาคม 2526 แต่เนื่องจากได้มีพระราชกฤษฎีกาปิดประชุมรัฐสภา ตั้งแต่วันที่ 24 กรกฎาคม 2526 จึงต้องรอการพิจารณาไปจนถึงเปิดสมัยประชุม ปี 2527

และเมื่อเปิดสมัยประชุม ครั้งที่ 1/2527 วันที่ 3 พฤษภาคม 2527 ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติอนุญาตให้คณะรัฐมนตรีขอเลื่อนเวลาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับ ก่อนรับหลักการต่อไปจากกำหนดเดิมนับตั้งแต่วันที่ 14 สิงหาคม 2526 เป็นต้นไป

⁶ เอกสารข่าวรัฐสภา (16 ตุลาคม 2529).

ต่อมาในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 9/2528 วันพฤหัสบดีที่ 13 มิถุนายน 2528 จึงได้พิจารณาในวาระที่ 1 ร่างพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ขอรับไปพิจารณาก่อนรับหลักการ และส่งคืนสภาเพื่อพิจารณา โดยคณะรัฐมนตรีได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ....ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอมาด้วย ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 9/2528 (สมัยสามัญ) วันที่ 13 มิถุนายน 2528 สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณา รับหลักการร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวทั้ง 3 ฉบับ ⁷

การเสนอร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรทั้ง 3 ฉบับโดยหลักการแล้วมีความคล้ายคลึงกัน คือให้มีการยกเลิกกฎหมายเก่าที่ล้าสมัย และไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ 2484 และคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ซึ่งร่างพระราชบัญญัติของนายทวี ไกรคุปต์และร่างพระราชบัญญัติของนายจรัส พัวช่วย นั้น ต่างมีเค้าโครงเดิมมาจากร่างของนายสุนทร ทาช้าย ซึ่งตกไปเมื่อ พ.ศ. 2526 ในส่วนความแตกต่างของทั้ง 2 ฉบับนี้ ก็คือ ของนายทวี มุ่งให้ยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 เพียงอย่างเดียว แต่ของนายจรัส พัวช่วย นั้นมุ่งให้มีการยกเลิกกฎหมายการพิมพ์เก่าทั้งหมด และให้มีองค์กรของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในการควบคุมกันเอง ส่วนร่างพระราชบัญญัติ ที่ร่างด้วยคณะรัฐมนตรีนั้น มีเค้าโครงมาจากพระราชบัญญัติการพิมพ์ 2484 บวกกับ คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 และสาระใหม่ก็คือ เรื่องสภาการหนังสือพิมพ์ และกรรมการจรรยาบรรณ ⁸

ทั้งสามร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ที่เสนอนั้น สภาผู้แทนราษฎรลงมติรับหลักการทั้งหมด โดยก่อนการรับหลักการได้มีการอภิปรายกันก่อนแล้ว ซึ่งในการอภิปรายครั้งนั้น ผู้ร่วมอภิปรายส่วนใหญ่ได้ให้การสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติของ นายจรัส พัวช่วย และแสดงท่าทีว่าจะไม่เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ผู้อภิปรายคนสำคัญ ได้แก่ จ.ส.อ.ทรงธรรม ปัญญาดี พรรคชาติไทย นายไกรสร ตันติพงศ์ พรรคประชาธิปไตย เป็นต้น หลังจากที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการทั้งสามร่างแล้ว ได้มีการตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ขึ้น จำนวน 25 คน โดยกำหนดให้มีการแปรญัตติภายใน 7 วัน

7 เรื่องเดียวกัน.

8 ไทยรัฐ. ฉบับประจำวันที่ 14 มิถุนายน 2528, หน้า 1, 10.

คณะกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทน
 17 คน ตัวแทนรัฐบาล 4 คน และตัวแทนฝ่ายหนังสือพิมพ์อีก 4 คน ซึ่งได้แก่
 นายมานิจ สุขสมจิตร และนายสุนทร ทาช้าย จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ นายพงษ์ศักดิ์
 พยัฆวิเชียร จากหนังสือพิมพ์มติชน และนายสมเจตน์ วัฒนาวร จากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์
 ที่ประชุมคณะกรรมการได้เลือกนายจรัส พัวช่วย เป็นประธานกรรมการ นายสุทัศน์
 เงินหมื่น เป็นรองประธาน นายสุนทร ทาช้าย เป็นเลขานุการ นายทวี ไกรคุปต์ เป็น
 โฆษก และ นางสุพิศรา มาศคិតต์ เป็นผู้ช่วยโฆษก

การพิจารณาในชั้นแปรญัตติ มีผู้เสนอแปรญัตติเพียงคนเดียว คือ นายสนั่น
 ศิลปบรรเลง ส.ส. กรุงเทพมหานคร พรรคประชากรไทย ได้ขอแปรญัตติ 12 มาตรา แต่เมื่อ
 กรรมการได้ขอแก้ไข และชี้แจงแล้ว ผู้แปรญัตติก็นพอใจ คณะกรรมการจึงได้ส่ง
 ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับที่ผ่านการพิจารณาแล้วไปยังสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 10
 กันยายน 2528 และได้รับการบรรจุเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัย
 วิสามัญเมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2528⁹ แต่เนื่องจากการเปิดประชุมในขณะนั้นเป็นการ
 เปิดเพื่อพิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2529 ซึ่งมีระยะเวลาสั้นมาก ประกอบกับ
 มีร่างพระราชบัญญัติเข้าสู่การพิจารณาถึง 100 กว่าฉบับ ทำให้การเปิดประชุมครั้งนั้นมิได้
 พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ดังกล่าว จนกระทั่งมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่
 1 พฤษภาคม 2529 ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับ ซึ่งรอการพิจารณาของสภาผู้
 แทนราษฎร ในวาระที่ 2-3 อยู่ จึงเป็นอันตกไป เพราะการยุบสภาผู้แทนราษฎร

⁹ ปรากฏพิพม์ คาวเรือง. "พระราชบัญญัติการพิมพ์กับสภาการหนังสือพิมพ์"
สื่อมวลชนปริทัศน์, ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 (กุมภาพันธ์ 2529), หน้า 6.

ช่วงปี พ.ศ.2529-2531

ภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนำร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ เสนอเข้าสู่สภาอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้ชื่อว่า "ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ...." ทั้ง 3 ฉบับ คือ

1. ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ....ของนายทวี ไกรคุปต์ ส.ส.ราชบุรี
2. ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ....ของนางสุพัตรา มาศดิตถ์ ส.ส.นครศรีธรรมราช
3. ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ....ของนายเจริญ เขาวนประยูร ส.ส.เชียงใหม่

ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่ 1 รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติทั้ง 3 ฉบับ และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน 25 คน ขึ้นพิจารณากำหนดการแปรญัตติภายใน 15 วัน โดยถือเอาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ของนายทวี ไกรคุปต์ เป็นหลักในการพิจารณา

สาระของร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับใหม่นี้ คล้ายคลึงกันกับร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ที่ตกไปในคราวที่มีการยุบสภา เมื่อเดือนเมษายน 2529 กล่าวคือ ได้มีการกำหนดให้มีการยกเลิกกฎหมายการพิมพ์ฉบับเก่า ๆ ที่ยังคงบังคับใช้อยู่ในขณะนั้น อันได้แก่พระราชบัญญัติการพิมพ์ 2484 พระราชบัญญัติการพิมพ์ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2485 และฉบับที่ 3 พ.ศ.2488 คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 36 และฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 พ.ศ.2525 อีกทั้งกฎหมาย ข้อบังคับอื่น ๆ ที่ขัดกับกฎหมายนี้ทั้งหมด นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดให้มีการจัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์ขึ้น เพื่อให้เป็นองค์กรควบคุมตนเองของบรรดาผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ถ้าหากกฎหมายฉบับใหม่นี้มีผลบังคับใช้

จะทำให้อำนาจของเจ้าพนักงานการพิมพ์ถูกตัดทอนลงไป และนักหนังสือพิมพ์ก็จะมีองค์กรที่ใช้ในการควบคุมกันเองในรูปของสภาการหนังสือพิมพ์อีกด้วย¹⁰

ก่อนที่จะมีการรับหลักการร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับนั้น จะต้องมีการอภิปรายในสภาผู้แทนราษฎรเสียก่อน ซึ่งในการอภิปรายครั้งนั้น ส่วนใหญ่สนับสนุนและเรียกร้องให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร่วมกันสนับสนุน และผลักดันให้ร่างดังกล่าวผ่านสภาไปด้วยดี ซึ่งผู้อภิปรายคนสำคัญ ๆ ได้แก่ นายไพฑูรย์ โมกขมรรคกุล พรรคก้าวหน้า นายปิยะณัฐ วัชรภรณ์ และนายบุญหลง ถาคำฟู พรรครวมไทย นายสมศักดิ์ ชาญด้วยกิจ พรรคสหประชาธิปไตย นายจรัส พัวช่วย พรรคกิจประชาคม นายบัญญัติ เกสรทอง และร้อยโทเชาวริน ลัทธศักดิ์ศิริ พรรคชาติไทย นายสงสุข ภัคเกษม พรรคราษฎร นายชัยสิทธิ์ ภูวภิรมย์ขวัญ พรรคประชากรไทย และนายสุรินทร์ พิศสุวรรณ พรรคประชาธิปไตย เป็นต้น ผลของการอภิปรายครั้งนั้น ปรากฏว่าที่ประชุมยอมรับหลักการกันอย่างท่วมท้น และนำไปสู่การตัดสินใจสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ดังกล่าว โดยมีผู้รับหลักการด้วยคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์

เมื่อรับหลักการร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับแล้ว สภาผู้แทนราษฎรก็ได้แต่งตั้งกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ขึ้น รวมทั้งหมด 25 คน ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองต่าง ๆ รวม 14 คน ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ 5 คน และตัวแทนรัฐบาล 4 คน กรรมาธิการที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์นั้นจำแนกตามพรรคที่เสนอแต่งตั้งดังนี้ คือ พรรคประชาธิปไตย แต่งตั้งนายมานิจ สุขสมจิตร จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และนายพงษ์ศักดิ์ พัยมวิเชียร จากหนังสือพิมพ์มติชน พรรคชาติไทยแต่งตั้งนายสมเจตน์ วัฒนา จากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ พรรครวมไทยเสนอแต่งตั้งนางบัญญัติ ทศนียะเวช จากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ และพรรคกิจสังคมแต่งตั้งนายธงชัย ณ นคร จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ซึ่งตัวแทนของหนังสือพิมพ์ที่ได้รับการแต่งตั้งเข้าไปนั้น ส่วนใหญ่เป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ค่อนข้างมีประสบการณ์ และสังกัดหนังสือพิมพ์ฉบับใหญ่ ๆ

¹⁰ มานิจ สุขสมจิตร. "ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับใหม่" วารสาร ส.น.ท. ฉบับเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระราชินีนาถ (12 สิงหาคม 2530), หน้า 58-65.

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ในชั้นกรรมาธิการ ได้มีการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติจากร่างเดิม จำนวน 4 มาตรา จาก 95 มาตรา โดยเฉพาะในส่วนสำคัญ ๆ คือ อำนาจของเจ้าพนักงานการพิมพ์ บทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์ ซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งกันภายในกรรมาธิการร่าง ระหว่างตัวแทนฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายหนังสือพิมพ์ และสภาผู้แทนราษฎรขึ้น ทำให้การพิจารณาร่วมกันในชั้นกรรมาธิการเป็นไปอย่างล่าช้า กล่าวคือ กรรมาธิการฝ่ายตัวแทนรัฐบาล อันได้แก่ นายสุกิจ จุลละนันท์ พลตำรวจตรีเกษม แสงมิตร พันตำรวจเอกครุณ โสคติพันธ์ และพันตำรวจชวลิต มกรารัตน์ และนายทวี ไกรคุปต์ เจ้าของร่าง ซึ่งต้องการให้มีการคงอำนาจในการอุทธรณ์ของเจ้าพนักงานการพิมพ์เอาไว้ แต่ฝ่ายผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และกรรมาธิการสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ ต้องการให้อำนาจดังกล่าวไปอยู่ที่สภาการหนังสือพิมพ์ อย่างไรก็ตามในที่สุดฝ่ายรัฐบาลก็ยินยอมให้เป็นไปตามที่ฝ่ายสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและหนังสือพิมพ์ต้องการ นอกจากนี้ก็มีการประนีประนอมกันอีกในหลาย ๆ มาตรา จนผลที่สุดการพิจารณาในกรรมาธิการวิสามัญก็เป็นอันสิ้นสุดลง หลังจากพิจารณากันมาถึง 45 วัน (26 กันยายน-7 พฤศจิกายน 2529) ¹¹

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ในวุฒิสภา

เมื่อร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ ได้ผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ในขั้นตอนของการพิจารณากฎหมาย สภาผู้แทนราษฎรต้องส่งร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์นั้นต่อวุฒิสภา และวุฒิสภาต้องพิจารณาให้เสร็จภายในหกสิบวัน แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน วุฒิสภาต้องพิจารณาให้เสร็จภายในสามสิบวัน ¹² ซึ่งในกรณีร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์นั้น ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้บ่งชี้ว่า เป็นร่าง

¹¹ กรรมาธิการ, กอง, "รายงานการประชุมกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ.(...)" กองกรรมาธิการ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา.

¹² ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2521 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2528, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมเกษตรกรแห่งประเทศไทย, 2529), หน้า 12.

พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน * ดังนั้นจึงจำเป็นที่วุฒิสมาชิกจะต้องพิจารณาให้เสร็จภายในสามสิบวัน โดยที่ประชุมของวุฒิสมาชิกมีความเห็นร่วมกันว่าร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์มีสาระเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ จึงได้เสนอให้กรรมาธิการปกครองเป็นผู้พิจารณา

ดังนั้นในขั้นตอนของการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ของวุฒิสภา บทบาทสำคัญจึงตกอยู่ที่กรรมาธิการปกครองของวุฒิสภา วุฒิสมาชิกที่เป็นกรรมาธิการปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นพ้องต้องกันว่า ร่างกฎหมายการพิมพ์ที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎรนั้น มีเนื้อหาที่ให้อำนาจแก่ฝ่ายหนังสือพิมพ์มากเกินไป จนลิดรอนอำนาจของฝ่ายข้าราชการซึ่งเป็นอำนาจบริหารที่ชอบด้วยกฎหมาย และอาจเป็นการเปิดโอกาสให้หนังสือพิมพ์ใช้เสรีภาพและองค์การของตนเองอย่างขาดการควบคุม ตรวจสอบ และถ่วงดุล จึงมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไข ซึ่งมีเนื้อหาสาระเด่น ๆ ดังนี้ ¹³

1. การแก้ไขเพิ่มเติมข้อความที่บังคับให้มีให้กฎหมายใช้บังคับต่อ หนังสือพิมพ์ของทางราชการ เพราะนิยามศัพท์ของร่างกฎหมายที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎร ได้ระบุไว้ชัดและครอบคลุมว่า ให้มีการยกเว้น โดยผ่านวุฒิสมาชิกเห็นว่า จะก่อให้เกิดปัญหาในการออกหนังสือของทางราชการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับหนังสือพิมพ์ แต่เป็นข่าวของทางราชการ ซึ่งมีอยู่มากมาย รวมทั้งราชกิจจานุเบกษาด้วย

2. การเพิ่มเติมข้อความที่ระบุว่า "หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ" ในมาตรา 10 , 21 และ 27 นั้นในร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรระบุไว้เพียงว่า "ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน" ซึ่งกรรมาธิการปกครองวุฒิสมาชิกเห็นว่า มีความสำคัญและจำเป็น เพราะถ้าหากไม่ใส่ข้อความดังกล่าวไว้แล้ว จะเกิดปัญหาการตีความและการ

* เหตุผลที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรบ่งชี้ว่าเป็นพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน เพราะมีบทบัญญัติบางมาตรากำหนดระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับการเงิน เช่น กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมเอาไว้ในตอนท้ายของร่างพระราชบัญญัติ.

¹³ คำชี้แจงของนายโอสถ โกสิน ต่อที่ประชุมวุฒิสภา, ใน รายงานการประชุมวุฒิสภาสมัยสามัญ สมัยที่ 1 ครั้งที่ 6/2530, (วันศุกร์ที่ 5 มิถุนายน 2530), กองชวเลขและพิมพ์ดีด สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา.

ควบคุมพฤติกรรม การใช้เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ และจำเป็นต้องมีการนิยามคำว่า ความมั่นคงของชาติประกอบด้วย

3. แก้ไขเปลี่ยนแปลงสาระบัญญัติเกี่ยวกับการอุทธรณ์คำสั่งของเจ้าพนักงานการพิมพ์ จากร่างเดิมให้อุทธรณ์ต่อสภาการหนังสือพิมพ์ ไปเป็นให้อุทธรณ์ต่อศาล ซึ่งตามความของร่างเดิม วุฒิสมาชิกเห็นว่า การให้อำนาจสภาการหนังสือพิมพ์อย่างมาก จนสามารถเปลี่ยนแปลงข้อวินิจฉัยของฝ่ายบริหารนั้น เป็นการขัดต่อกฎหมายและหลักการปกครอง เพราะสภาการหนังสือพิมพ์ แม้ว่าจะมีลักษณะเป็นไตรภาคี คือตัวแทนของฝ่ายราชการ หนังสือพิมพ์ และกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์ แต่โดยโครงสร้างและสัดส่วนแล้ว ฝ่ายราชการย่อมถูกสิทธิรอนอำนาจลงไป โดยการให้เสียงส่วนมากของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ผู้เป็นภาคเอกชน ซึ่งมีอยู่ถึง 6/1 ได้โดยง่าย

4. เรื่องอำนาจการตรวจข่าวของเจ้าพนักงานการพิมพ์ ซึ่งวุฒิสมาชิกได้เพิ่มเติมบทบัญญัติเข้าไปท้ายมาตรา 39 เป็นมาตรา 39 ทวิ โดยเหตุผลสำคัญคือ อำนาจการตรวจข่าวของเจ้าพนักงานการพิมพ์ควรจะครอบคลุมทั่วถึงในภาวะที่มีเหตุฉุกเฉิน หรือสภาวะสงคราม เพราะข่าวแม้ว่าจะเกี่ยวข้องหรือเกิดขึ้นในบางพื้นที่ แต่ก็ส่งผลให้มีการแพร่ไปทั้งประเทศได้ ซึ่งถ้าขึ้นปล่อยให้ไปไปตามมาตรา 39 ตามร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว จะเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติอย่างร้ายแรง

ปฏิกริยาของหนังสือพิมพ์และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ภายหลังจากที่วุฒิสภาได้เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับแก้ไข โดยกรมการปกครองวุฒิสภา ในเดือนพฤษภาคม 2530 สมาชิกนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย โดยการนำของนางสาว วิภา สุขกิจ อดีตนายกสมาคมนักข่าว ซึ่งเป็นประธานสมาพันธ์ฯ ในขณะนั้น ก็ได้มีการบันทึกความเห็นแย้งไปยังวุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร โดยมีข้อความดังนี้

"การที่กรมการปกครองวุฒิสภา ได้แปรญัตติแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ในหลายประเด็นหลายมาตรา ให้ผิดแผกไปจากร่างเดิมที่สภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบไปแล้วนั้น น่าจะเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์

ของหลักการที่จะให้เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ และการเปิดโอกาสให้หนังสือพิมพ์
ควบคุมกันเอง โดยมีความรับผิดชอบ" ¹⁴

นอกจากนั้น สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ยังได้แสดงความไม่เห็น
ด้วยกับประเด็นการแก้ไขกฎหมายของคณะกรรมการฯ ไว้ 5 ข้อ คือ ¹⁵

1. เป็นการเปิดช่องทางให้รัฐออกหนังสือพิมพ์ได้ ซึ่งไม่มีประเทศเสรีประชา
ธิปไตยประเทศใดทำกัน

2. การให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานการพิมพ์ ห้ามขาย จำคุก และยึดหนังสือพิมพ์
โดยเพียงแต่เห็นว่าอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยนั้น เป็นการให้
อำนาจครอบจักรวาลแก่เจ้าพนักงานการพิมพ์ เพราะเพียงแต่พนักงานการพิมพ์ดำริเอาว่ามี
การเตรียมการในการกระทำก็สามารถเอาความผิดได้

3. การให้หน่วยงานราชการทั่วประเทศ มีอำนาจสั่งให้หนังสือพิมพ์แก้ไขได้
อาจทำให้มีการใช้อำนาจโดยขาดหลักเกณฑ์แน่นอน

4. การกำหนดให้มีการเซนเซอร์หนังสือพิมพ์ในบางสถานการณ์ เป็นสัญลักษณ์
ของประเทศเผด็จการ เพราะหากบ้านเมืองอยู่ในภาวะปกติ และจำเป็นต้องทำเช่นนั้น ก็มี
กฎหมายอื่นกำหนดไว้แล้ว.

5. เมื่อมีการแก้ไขให้สภากาการหนังสือพิมพ์มีอำนาจในการเพียงควบคุม ความ
ประพฤติบรรดานักหนังสือพิมพ์ด้วยกันเอง เหตุใดจึงมีการตั้งตัวแทนส่วนราชการอื่น ๆ เช่น
กรมตำรวจ กรมประชาสัมพันธ์ และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เข้ามาร่วม
ในคณะกรรมการสภากาการหนังสือพิมพ์ด้วย

¹⁴ "วุฒิสมาชิกยาใหญ่ พระราชบัญญัติการพิมพ์", สื่อมวลชนปริทัศน์, ปีที่ 3
ฉบับที่ 4 (พฤษภาคม 2530), หน้า 69.

¹⁵ จุลสารนักข่าว. ฉบับเดือนสิงหาคม 2530, หน้า 3.

กล่าวโดยสรุป สมาพันธ์นักหนังสือพิมพ์มีความเห็นว่า ถ้าหากรัฐบาลนำเอาร่างกฎหมายการพิมพ์ที่วุฒิสภาแก้ไขไปประกาศใช้ ย่อมเท่ากับเป็นการสร้างพันธนาการให้กับหนังสือพิมพ์อีกเช่นเดิม ซึ่งย่อมเป็นการขัดต่อหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย และขัดต่อความต้องการของกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับแก้ไขในคณะกรรมการร่วมกันของทั้งสองสภา

ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 16/2530 (สมัยสามัญ สมัยที่หนึ่ง) วันพฤหัสบดีที่ 11 มิถุนายน 2530 ที่ประชุมได้ลงมติกำหนดจำนวนบุคคลที่จะได้แต่งตั้งกรรมการร่วมกัน สภาละ 21 คน และได้แต่งตั้งกรรมการร่วมฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 21 คน ส่วนในการประชุมวุฒิสภา ชุดที่ 5 ครั้งที่ 7/2530 (สมัยสามัญ สมัยที่หนึ่ง) วันศุกร์ที่ 12 มิถุนายน 2530 ที่ประชุมได้ตั้งคณะกรรมการร่วมกับฝ่ายวุฒิสภา เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ.... จำนวน 21 คน ¹⁶

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ของคณะกรรมการร่วมกันของทั้งสองสภา ได้กลายเป็นประเด็นที่ก่อให้เกิดการโต้แย้งทางความคิดอย่างกว้างขวาง ในบรรดาคณะกรรมการของแต่ละฝ่าย โดยใช้เวลาในการประชุมกว่า 6 เดือน คือ ตั้งแต่วันที่ 16 มิถุนายน 2530 ถึงวันที่ 17 กันยายน 2530 ซึ่งมีการประชุมกันถึง 12 ครั้ง ซึ่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว มีทั้งสิ้น 95 มาตรา วุฒิสภาได้แก้ไขเพิ่มเติม 38 มาตรา และกรรมการร่วมกันได้เพิ่มเติม 3 มาตรา แต่ถึงจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมมากมายเพียงใด ก็มีเพียง 4 ประเด็นเท่านั้นที่เป็นประเด็นสำคัญจนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่อาจจะยอมรับร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้วได้ ซึ่งประเด็นที่ขัดแย้งกันมีดังนี้

1. หนังสือพิมพ์ของทางราชการควรจะอยู่ในข่ายบังคับของพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ ข้อโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจการครอบคลุมของกฎหมายที่จะมีต่อหนังสือทางราชการ ซึ่งวุฒิสภาได้เพิ่มเติมแก้ไข มิให้กฎหมายใหม่ ใช้บังคับกับหนังสือพิมพ์ของทางราชการ ซึ่งมีอยู่จำนวนมาก เช่น ราชกิจจานุเบกษา หนังสือที่มหาวิทยาลัยเผยแพร่ ตลอดจนข่าวสารที่ทางราชการ

¹⁶ รัฐสภาสาร. หน้า 11.

จัดพิมพ์ขึ้น ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ตามนิยามของกฎหมายดังกล่าว เพราะจะเป็นการให้อำนาจ เอกชนมีผลบังคับต่อฝ่ายบริหาร อันอาจจะก่อให้เกิดความขัดแย้งและความยากลำบากใน การปฏิบัติ ในประเด็นนี้กรรมการฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นด้วย เพราะเท่ากับเป็นการ เปิดโอกาสให้ทางราชการออกหนังสือพิมพ์เองโดยอิสระ และขัดต่อรัฐธรรมนูญที่ห้ามมิให้รัฐ ให้การอุดหนุนแก่หนังสือพิมพ์¹⁷

2. เรื่องความมั่นคงแห่งชาติ ประเด็นที่มีการเพิ่มเติม "ภัยต่อความมั่นคงของชาติ" เข้าไปในบทบัญญัติกฎหมาย ซึ่งเป็นประเด็นที่มีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง และมี การกล่าวพาดพิงถึงแทบทุกครั้งของการประชุมกรรมการร่วมกัน โดยที่ต่างฝ่ายต่างยืนยัน ในหลักการและเหตุผลของตนเองอย่างเต็มที่ กล่าวคือ เนื่องจากเนื้อหาของบทบัญญัติใน กฎหมายการพิมพ์ ได้มีการเพิ่มเติมคำว่า "ภัยต่อความมั่นคงของชาติ" ลงไปในหลายมาตรา จึงทำให้การพิจารณาของคณะกรรมการร่วม จะต้องมีการอธิบายอย่างละเอียดถี่ถ้วน โดย ฝ่ายวุฒิสมาชิกที่ทำการแก้ไข ใ้ได้ให้เหตุผลไว้ว่า ร่างกฎหมายฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้เป็น เครื่องมือในการปกครอง กันเองของหนังสือพิมพ์ รวมทั้งให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพภายใต้ ความรับผิดชอบ และการปฏิบัติที่จะต้องมีความสอดคล้องกับบทบัญญัติในกฎหมายอื่น ๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้องกัน การเพิ่มเติมคำว่า "ภัยต่อความมั่นคงของชาติ" ลงไป มีวัตถุประสงค์ เพื่อป้องกันและควบคุม มิให้สื่อมวลชนเสนอข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ที่จะเป็นภัยต่อความมั่นคง ของชาติ ซึ่งถือเอาตามคำนิยามและหลักนิยมปฏิบัติของหน่วยราชการที่รับผิดชอบเกี่ยวกับบท บาทหน้าที่ด้านการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ กองทัพและส่วนราชการอื่น ๆ

เกี่ยวกับประเด็นข้างต้น กรรมการฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นด้วย โดยให้เหตุผล ผลว่า ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติได้มีบัญญัติไว้ในกฎหมายอื่นแล้ว เช่น พระราช บัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ.2495 ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งให้อำนาจ เจ้าพนักงานของรัฐไว้อย่างกว้างขวางเพียงพอแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่จะนำมาบรรจุไว้ใน กฎหมายการพิมพ์อีก ยิ่งไปกว่านั้น โดยพฤติกรรมการใช้อำนาจเจ้าพนักงานการพิมพ์ ที่อ้าง

¹⁷ กรรมการ, กอ. "รายงานการประชุม คณะกรรมการวิสามัญร่วมกัน พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ ครั้งที่ 1 (16 มิถุนายน 2530)", กองกรรมการ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา (สำเนา).

อิงความมั่นคงของชาติเป็นเงื่อนไขนั้น มิได้มีหลักประกันและการจำกัดขอบเขตไว้แต่อย่างใด เพราะ "ภัยต่อความมั่นคงของชาติ" นั้นถูกตีความโดยผู้ใช้อำนาจแต่ฝ่ายเดียว¹⁸

3. เรื่องการอุทธรณ์คำสั่งศาล ซึ่งตามมาตรา 34 ร่างเดิมของสภาผู้แทนราษฎร บัญญัติว่า "บรรณาธิการผู้ถูกสั่งตามมาตรา 33 มีสิทธิอุทธรณ์ต่อสภาการหนังสือพิมพ์..." และวุฒิสภาได้แก้ไขเพิ่มเติมเป็น "บรรณาธิการผู้ถูกสั่งตามมาตรา 33 มีสิทธิร้องคัดค้านต่อศาลที่ผู้คัดค้านมีภูมิลำเนาอยู่หรือต่อศาลแพ่ง..."

กรรมวิธีการฝ่ายวุฒิสภาได้ให้เหตุผลว่า เจ้าพนักงานการพิมพ์ คือ อธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งมีอำนาจสั่งพักใบอนุญาตหรือถอนใบอนุญาตของบรรณาธิการ ซึ่งตามร่างของสภาผู้แทนราษฎร ให้อุทธรณ์ต่อสภาการหนังสือพิมพ์ ซึ่งสภาการหนังสือพิมพ์มีอำนาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงยกเลิกคำสั่งของเจ้าพนักงานการพิมพ์ได้ และถ้าเจ้าพนักงานการพิมพ์ไม่พอใจการพิจารณาของสภาการหนังสือพิมพ์ก็ให้เจ้าพนักงานการพิมพ์ไปฟ้องศาล แต่กรรมวิธีการฝ่ายวุฒิสภาเห็นว่า ถ้าให้อุทธรณ์ต่อสภาการหนังสือพิมพ์คงจะไม่เหมาะสม เนื่องจากอธิบดีกรมตำรวจทำงานในหน้าที่ราชการ แต่สภาการหนังสือพิมพ์นั้นเป็นองค์การเอกชน อำนาจจะเกิดขัดกันขึ้นว่า อธิบดีกรมตำรวจต้องไปอยู่ภายใต้อำนาจขององค์การเอกชน กรรมวิธีการจึงพยายามหาทางที่จะให้เป็นธรรมที่สุด จึงแก้ไขเพิ่มเติมว่า เมื่อเจ้าพนักงานการพิมพ์สั่งงดเว้นการเป็นบรรณาธิการหรือระงับใบอนุญาตแล้ว ให้บรรณาธิการไปฟ้องศาลเอง อันเป็นการตัดอำนาจสภาการหนังสือพิมพ์ออกไป

กรรมวิธีการฝ่ายสภาผู้แทนราษฎร ได้ให้เหตุผลว่า การที่กรรมวิธีการฝ่ายวุฒิสภาแก้ไขให้อุทธรณ์ต่อศาลนั้น กรรมวิธีการฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรยังไม่ได้คัดค้าน เพียงแต่เห็นว่าหากไม่ให้หนังสือพิมพ์อุทธรณ์ต่อสภาการหนังสือพิมพ์แล้ว สภาการหนังสือพิมพ์ก็ควรเป็นองค์กรอิสระ ไม่มีตัวแทนจากหน่วยราชการ 3 แห่ง คือ กรมตำรวจ กรมประชาสัมพันธ์ และสำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติเข้าร่วมเป็นกรรมการ¹⁹

¹⁸ สรุปความ คำอภิปรายของนาย ธงชัย ฤ นคร ตัวแทนหนังสือพิมพ์ในสภาผู้แทนราษฎร, ใน รายงานการประชุมคณะกรรมธิการร่วมกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ ครั้งที่ 5 (16 กรกฎาคม 2530), กองกรรมธิการ สำนักเลขาธิการรัฐสภา.

¹⁹ รัฐสภาสาร. หน้า 28.

4. **เรื่องการตรวจข่าวในภาวะฉุกเฉินและสงคราม** ความขัดแย้งเกี่ยวกับบทบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมให้กองอำนาจเจ้าพนักงานการพิมพ์ในการควบคุม ตรวจสอบความประพฤติของหนังสือพิมพ์ โดยการตรวจข่าว การสั่งยึด หรือห้ามพิมพ์และจำหน่ายจ่ายแจก และอำนาจการควบคุมในกรณีฉุกเฉินหรือภาวะสงคราม ซึ่งประเด็นที่สำคัญที่เป็นปัญหาขัดแย้งกันก็คือการให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานการพิมพ์ในการ แก้วข่าว ตรวจข่าว หรือการเซนเซอร์ข่าวในช่วงที่อยู่ในภาวะสงครามหรือมีภาวะฉุกเฉิน และการยึดหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะในประเด็นแรกนั้น บทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติ การพิมพ์ฉบับเดิมของสภาผู้แทน ได้ให้อำนาจแก่สภาการหนังสือพิมพ์ในการรับอุทธรณ์ และแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งของเจ้าพนักงานการพิมพ์ได้ ซึ่งฝ่ายวุฒิสมาชิกได้แก้ไขให้อำนาจไปตกอยู่ที่ศาล อันเป็นการประนีประนอมกันระหว่างการให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานการพิมพ์ หรือให้อำนาจไปตกอยู่กับสภาการหนังสือพิมพ์ ซึ่งวุฒิสมาชิกเห็นว่าจะเป็นการให้อำนาจองค์กรของเอกชนอยู่เหนืออำนาจองค์กรของทางการไป

ส่วนเรื่องการให้อำนาจในการตรวจข่าว เซนเซอร์ข่าว ห้ามพิมพ์และจำหน่าย และสั่งยึดหนังสือพิมพ์แก่เจ้าพนักงานการพิมพ์ ซึ่งวุฒิสมาชิกเห็นว่าเป็นการให้แนวปฏิบัติที่ถูกต้องแก่อำนาจบริหารของรัฐ แต่ฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรและตัวแทนผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีความเห็นแย้งว่า เป็นการขัดต่อหลักการปกครองตนเองของหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นเจตนารมณ์พื้นฐานของร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับนี้²⁰ และเห็นว่ากรให้อำนาจดังกล่าวขาดหลักประกันที่จะมีการปฏิบัติโดยชอบธรรม ตามหลักเหตุผล ซึ่งในประเด็นนี้ฝ่ายวุฒิสมาชิกได้อ้างเอาเกียรติภูมิของข้าราชการเป็นหลักประกัน ซึ่งยังผลให้มีการถกเถียงกันอย่างรุนแรงขึ้น โดยฝ่ายตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ได้กล่าวพาดพิงถึงพฤติกรรมการใช้อำนาจของข้าราชการบางคน ซึ่งมีการละเมิดกฎหมายและปฏิบัติอย่างขาดเกียรติภูมิ จนเป็นเหตุให้กรรมวิธีการร่วมฝ่ายวุฒิสมาชิก คือ นายชวลิต รุ่งแสง ร้อยเอกละเมียน บุณยะมาน กล่าวตำหนิท่าที และพฤติกรรมของตัวแทนผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในคณะกรรมการว่าไม่ให้เกียรติแก่วุฒิสมาชิก ซึ่งมีความอาวุโสกว่า และเป็นต้นเหตุแห่งความขัดแย้งกันขึ้น

²⁰ กรรมการ, กอง. "รายงานการประชุมคณะกรรมการร่วมกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. (...) ครั้งที่ 7/2530, (10 กรกฎาคม 2530), กองกรรมการสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา.

ซึ่งเป็นผลให้กรรมาธิการร่วมที่มาจากหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 คน เดินออกจากที่ประชุม ในการประชุมคณะที่ 9 เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2530²¹

จะเห็นได้ว่า ทั้งวุฒิสมาชิก และตัวแทนผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในคณะกรรมการร่วม ต่างก็มีทัศนคติที่ไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน จนเป็นเหตุให้ไม่สามารถที่จะ ประนีประนอมกันได้ และมีแนวโน้มว่า ความขัดแย้งในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ การพิมพ์ จะเป็นผลให้กระบวนการพิจารณาร่วมกันของทั้งสองสภาไม่อาจจะยุติลงได้ ทางฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรและประธานรัฐสภา ก็พยายามที่จะให้ทั้งสองฝ่ายร่วมกันพิจารณาให้ กฎหมายการพิมพ์สำเร็จลุล่วงไป ในขั้นตอนดังกล่าวนี้ ได้ขอรับรองและแต่งตั้งให้วุฒิสมาชิกที่ ลาออกกลับเข้ามาทำหน้าที่กรรมาธิการร่วมต่อไป จนในที่สุดวุฒิสมาชิกที่ยื่นใบลาออกก็ได้กลับ เข้าร่วมกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์กันอีกครั้ง จนกระทั่งการประชุมร่วมได้ ดำเนินไปจนแล้วเสร็จในการประชุมครั้งที่ 12 ในวันที่ 24 กันยายน 2530 ซึ่งในการประชุม 2 ครั้งหลังนี้ กรรมาธิการร่วมฝ่ายวุฒิสมาชิกได้มีการผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงประธาน คณะกรรมการร่วมจาก นายจรัส พัวช่วย ประธานคนเดิมเป็น นายทวี ไกรคุปต์ ได้สำเร็จ พร้อมกับผลักดันให้นายไกรวัฒน์ ศรีวุฒิวงศ์ เข้าดำรงตำแหน่งรองประธานคณะกรรมการ ร่วม ตลอดจนได้มีการลงมติเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ที่แก้ไขโดยคณะ กรรมการร่วม ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นไปตามการแก้ไขของกรรมาธิการปกครองวุฒิสภา

และต่อมาในวันที่ 29 เมษายน 2531 ก็เกิดเหตุที่ไม่คาดฝันขึ้น นั่นก็คือ นายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้นร่างพระราช บัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ... ที่แต่ละฝ่ายไม่ว่าจะเป็นฝ่ายหนังสือพิมพ์ หรือฝ่ายรัฐบาล ได้ พยายามต่อสู้กันมาจนกระทั่งจะถึงการพิจารณาในวาระสุดท้ายแล้วนั้น ก็ต้องมีอันตกไป อีกครั้งหนึ่ง เมื่อมีการประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร

²¹ กรรมาธิการ, กอง, "รายงานการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญร่วมพิจารณาร่าง พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ.(...) ครั้งที่ 10/2530, (20 สิงหาคม 2530), กองกรรมาธิการ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา.

ช่วงปี 2531-2533

เหตุการณ์ยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2531 ไม่ได้สร้างความถ้อยยอมให้เกิดแก่ผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์แต่อย่างใด ประกอบกับในขณะนั้นรัฐบาลชุดใหม่โดยการนำของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ มาจากการเลือกตั้งทั้งหมด ทำให้นักหนังสือพิมพ์มีกำลังใจที่จะต่อสู้ และเรียกร้องให้ได้มาซึ่งเสรีภาพของหนังสือพิมพ์อีกครั้งหนึ่ง ในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2531 สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยก็เคยออกแถลงการณ์เรียกร้องให้รัฐบาลยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ซึ่งกอนหนานั้นความเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ได้มีบ้างแล้วด้วยการจัดสัมมนาของชมรมศิษย์เก่าสื่อสารมวลชนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในหัวข้อ "โอ้ว...เสรีภาพสื่อมวลชน" เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2531 อันเป็นเสมือนการก่อหวอดในการรณรงค์ให้มีการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 และในครั้งนั้นก็ยังมีผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฉบับใหม่ขึ้นมาอีก จำนวน 5 ฉบับด้วยกันคือ

1. ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ....โดยนายเจริญ เชาวนัประยูร ส.ส. พรรครวมไทย และคณะเป็นผู้เสนอ เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2531 เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว คือ

"กฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ได้ใช้บังคับมานานแล้ว และถึงแม้ว่าจะได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้งแล้วก็ตาม ก็ยังมีบทบัญญัติบางประการที่สมควรปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับกิจการหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ดังนั้น จึงสมควรยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันเสีย และสมควรจัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์ขึ้น เพื่อส่งเสริมการประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และควบคุมจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์" 22

2. ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ....โดยนายอุตร ทองน้อย ส.ส.พรรคประชาธิปไตย และคณะเป็นผู้เสนอ เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2531 เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว คือ

22 เอกสารสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา รัที่ 167/2531 วันที่ 15 กันยายน 2531.

"กฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน มีบทบัญญัติที่ยังไม่เหมาะสม และเพื่อให้สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งส่งเสริมจริยธรรมหนังสือพิมพ์ สมควรตราพระราชบัญญัติการพิมพ์เสียใหม่ เพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีอิสระ และมีอำนาจควบคุมตนเอง โดยจัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์เช่นเดียวกับผู้ประกอบการวิชาชีพอื่นในประเทศ และผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในนานอารยะประเทศ ทั้งให้มีบทบัญญัติรักษาไว้ซึ่งสิทธิผลประโยชน์ของประชาชนจากการกระทำอันมิชอบของหนังสือพิมพ์" 23

3. ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ....โดยนายจรัส พัวช่วย ส.ส.พรรคเอกภาพ และคณะเป็นผู้เสนอ เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2532 เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ คือ

"กฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน มีบทบัญญัติที่ยังไม่เหมาะสม และเพื่อให้สอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งส่งเสริมจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ สมควรตราพระราชบัญญัติการพิมพ์เสียใหม่ เพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีอิสระ และมีอำนาจควบคุมตนเอง โดยจัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์เช่นเดียวกับผู้ประกอบการวิชาชีพอื่นในประเทศ และผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในนานอารยะประเทศ ทั้งให้มีบทบัญญัติรักษาไว้ซึ่งสิทธิผลประโยชน์ของประชาชนจากการกระทำอันมิชอบของหนังสือพิมพ์" 24

4. ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ....โดยนายเสริมศักดิ์ การุณ ส.ส.พรรคชาติไทย และคณะ เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2532 เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว คือ

"กฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีบทบัญญัติที่ไม่เหมาะสม และไม่สอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งสมควรจัดให้มี

23 เอกสารสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา รับที่ 206/2531 วันที่ 22 กันยายน 2531.

24 เอกสารสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา รับที่ 25/2532 วันที่ 28 เมษายน 2532.

สภาการหนังสือพิมพ์ เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีอิสระ มีการควบคุมกันเองและให้ความคุ้มครองแก่ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์เช่นเดียวกับนานาอารยประเทศ" 25

5. ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ.... และร่างพระราชบัญญัติสภาการหนังสือพิมพ์ พ.ศ. ... โดย นายพงส์ สารสิน รองนายกรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2533 เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ฉบับดังกล่าว คือ

"กฎหมายที่ว่าด้วยการพิมพ์ได้ใช้บังคับมานานแล้ว และมีบทบัญญัติบางประการที่สมควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อความเหมาะสมแก่กิจการหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ โดยการยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน และจัดตั้งสภาการหนังสือพิมพ์ขึ้นเพื่อส่งเสริมการประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และควบคุมจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์" 26

ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ ทั้ง 5 ฉบับ ได้บัญญัติให้มีการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2525 ไว้ในมาตรา 3

นอกจากนี้ยังมีร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 โดยเฉพาะอีก 5 ร่างด้วยกันคือ

1. ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 พ.ศ.... เสนอโดยนายอุคร ทองน้อย และนายไชยยศ จิรเมธากร ส.ส.พรรคประชาธิปัตย์

2. ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 พ.ศ.... เสนอโดยนายเสริมศักดิ์ การุณ ส.ส.พรรคชาติไทย

25 เอกสารสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา รัชที่ 159/2532 วันที่ 1 ธันวาคม 2532.

26 เอกสารสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร.0203/9764 .

3. ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 พ.ศ.... เสนอโดยนายระวี หิรัญโชติ ส.ส.พรรคกิจสังคม

4. ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 พ.ศ.... เสนอโดยพลเอกเทียนชัย สิริสัมพันธ์ ส.ส.พรรคราษฎร

5. ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 พ.ศ.... เสนอโดยนายจรัส พัวช่วย และนายชัยวัฒน์ ทรัพย์รวงทอง ส.ส.พรรคเอกภาพ

วันที่ 5 กรกฎาคม 2533 ที่รัฐสภามีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัยสามัญ เพื่อพิจารณาญัตติคว่ำร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ 5 ฉบับ รวมทั้งร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42/2519 อีก 5 ฉบับ นายบรรหาร ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ชี้แจงหลักการและเหตุผลของร่างที่สรุปโดยรัฐบาลว่า "การเสนอร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับใหม่นี้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์ และสอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย จึงจำเป็นต้องมีการตราพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับใหม่ขึ้น" 27

นายเจริญ เชาวนประยูร ส.ส.เชียงใหม่ พรรคเอกภาพ กล่าวในที่ประชุมว่า "ที่ขอให้ยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 นั้น เนื่องจากเหตุผลที่ได้บันทึกการเสนอข่าวของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และเพื่อให้หนังสือพิมพ์มีอิสระในการเสนอข่าวในทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและบ้านเมือง... ส่วนร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ที่รัฐบาลเสนอมานั้นผมพิจารณาแล้ว ไม่ได้เป็นการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย คล้ายกับเอาครวนอก แต่กลับเอากออกไปเพิ่มให้แทน" 28

27 แนวหน้า. ฉบับประจำวันที่ 5 กรกฎาคม 2533, หน้า 1,20.

28 เรื่องเดียวกัน.

นายจรัส พัวช่วย ส.ส.เพชรบูรณ์ พรรคเอกภาพ ได้อภิปรายในที่ประชุมครั้งนี้ว่า รัฐบาลยินยอมจะให้มีการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 แต่ขณะเดียวกัน กลับเสนอพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับใหม่ขึ้น ถือว่าเป็นพระราชบัญญัติที่ถอยหลังเข้าคลอง อย่างเช่นประเด็นการเปิดหนังสือพิมพ์ ผู้มีอำนาจคือเจ้าพนักงานการพิมพ์ อธิบดีกรมตำรวจ ผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ในร่างใหม่นี้ ระเบียบการขออนุญาตมีขั้นตอนมากขึ้นไม่น่าจะนำมาปฏิบัติ ส่วนการปิดหนังสือพิมพ์โดยคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ซึ่งได้มีการแก้ไขเมื่อปี 2525 ในเรื่องการอุทธรณ์คำสั่งปิด แต่เดิมให้พิจารณาภายใน 15 วัน แต่ในร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับใหม่กลับยืดเวลาออกไปถึง 22 วัน²⁹

นายบรรหาร ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ลุกขึ้นมาชี้แจงถึงพระราชบัญญัติการพิมพ์ ฉบับใหม่ ว่า "การที่สมาชิกกล่าวหาพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับใหม่ว่าเป็นเผด็จการนั้น คำก็เผด็จการ สองคำก็เผด็จการ ขอชี้แจงว่า ประเด็นที่มีปัญหาคือ เรื่องการเปิดและการปิดหนังสือพิมพ์เท่านั้น ความจริงแล้วในอดีตที่ผ่านมา รัฐมนตรีมหาดไทยทุกคนจะไม่แตะต้องกฎหมายฉบับนี้ ถ้าหากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมิได้กระทบความมั่นคง หรือความเดือดร้อนของประเทศ และนายบรรหาร ยังกล่าวต่ออีกว่า ถ้าหากกฎหมายการพิมพ์ฉบับใหม่ผ่านไป จะทำให้หนังสือพิมพ์เกิดขึ้นอีกนับร้อยฉบับ จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายมารองรับ

ต่อจากนั้นนายปัญจะ ได้ขอมติที่ประชุมเพื่อปิดอภิปราย และเข้าสู่วาระการลงมติเพื่อรับหลักการร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ ซึ่งในที่ประชุมมีการลงมติด้วยคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ มีเสียงไม่รับหลักการ 3 เสียง หลังจากนั้นได้มีการตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นพิจารณาแปรญัติกฎหมายฉบับใหม่ให้เสร็จภายใน 7 วัน

ต่อจากนั้นก็เป็นการลงมติเพื่อรับหลักการร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ซึ่งนายบรรหาร ได้เสนอให้พิจารณาร่างที่เสนอโดยรัฐบาล แต่นายสุธรรม แสงประทุม ส.ส.นครศรีธรรมราช พรรคเอกภาพ ได้เสนอให้พิจารณาตามร่างของนายอุตร ทองน้อย ปราบกฏว่าที่ประชุมมีมติให้ใช้ร่างของรัฐบาลด้วยคะแนน 140 : 66 แต่เมื่อถึงวาระเพื่อการลงมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูป

²⁹ เรื่องเดียวกัน.

การปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ที่ประชุมกลับมีมติไม่รับหลักการ ด้วยคะแนน 64 : 121 เป็นผลให้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต้องมีอันตกไป

วันที่ 10 ตุลาคม 2533 ซึ่งเป็นวันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์เป็นวันแรก ของคณะกรรมการวิสามัญนั้น ในเรื่องของหลักการและเหตุผลที่จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติการพิมพ์ขึ้นใหม่ ปรากฏว่ากรรมการได้พิจารณาเป็นเวลาถึง 2 ชั่วโมง แล้วมีมติให้แก้ไขเหตุผลในการร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ฉบับใหม่ นายทรงธรรม ปัญญาดี โฆษกคณะกรรมการ กล่าวถึงเหตุผลในการแก้ไขว่า "เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ได้ใช้บังคับมานานแล้ว และมีบทบัญญัติบางประการที่สมควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อความเหมาะสม แก่กิจการหนังสือพิมพ์ และสิ่งพิมพ์ เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ และให้ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีอิสระ โดยให้มีบทบัญญัติรักษาไว้ซึ่งสิทธิ ผลประโยชน์ของประชาชน ส่งเสริมกิจการการพิมพ์และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ให้สอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย"

ในการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญครั้งนี้ ถือว่าเป็นเพียงการเริ่มต้นเท่านั้น และจะต้องมีการประชุมกันอีกหลายครั้งเพื่อหาข้อยุติในมาตราต่อ ๆ ไป แต่ปรากฏว่าในวันที่ 12 ตุลาคม 2533 พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งให้กระทรวงมหาดไทยไปดำเนินการยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ก่อน เพื่อที่จะนำเข้า ครม.ให้ทันในวันจันทร์ที่ 15 ตุลาคม 2533 คณะรัฐมนตรีรับหลักการ และได้ร่างพระราชกำหนดยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ขึ้น เพื่อเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาพิจารณาต่อไป หลังจากมติของคณะรัฐมนตรีในรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี ได้รับหลักการพระราชกำหนดยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 แล้ว ในวันที่ 11 พฤศจิกายน 2533 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ก็มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศยกเลิกกฎหมายดังกล่าว เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2533

พันตำรวจตรียงยุทธ สาระสมบัติ เลขานุการคณะ รัฐมนตรี ได้กล่าวถึงกรณีที่มีพระราชกำหนดยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครอง แผ่นดิน ฉบับที่ 42 ว่า

"ตามที่คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่า คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 มีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิเสรีภาพ ในการเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา ไม่เหมาะสมกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน จึงได้มีมติให้ยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปฉบับดังกล่าว โดยการตราเป็นร่างพระราชกำหนดยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 พ.ศ....และพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี ได้นำร่างพระราชกำหนดดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายนั้น บัดนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงลงพระปรมาภิไธย ในพระราชกำหนดดังกล่าวแล้ว และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้นำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 107 ตอนที่ 231 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2533" 30

พระราชกำหนดยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ.2519 พ.ศ.2533 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 157 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกำหนดขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกำหนดนี้เรียกว่า "พระราชกำหนดยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ.2519 พ.ศ.2533"

มาตรา 2 พระราชกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิก

(1) คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ.2519

(2)พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ.2519 พ.ศ. 2525

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ.2519 มีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิเสรีภาพในการเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา ไม่เหมาะสมกับสภาวะการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพดังกล่าว เป็นเหตุให้มีการรวมตัวกันเรียกร้องสิทธิเสรีภาพนั้นเป็นอย่างมาก จนเกิดความสับสนในการเสนอข่าวสารบ้านเมือง ของหนังสือพิมพ์ทั้งหลายอันอาจมีผลกระทบต่อความเรียบร้อย ความปลอดภัย และการลงทุนอันเกี่ยวกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความปลอดภัยและความมั่นคงในทางเศรษฐกิจดังกล่าวของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้ 31

ความคิดเห็นในด้านสนับสนุนและคัดค้านการเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42

การจะเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 มีทั้งความคิดเห็นในด้านสนับสนุนและคัดค้าน โดยผู้ที่สนับสนุนให้ยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 นั้น ได้แก่กลุ่มหนังสือพิมพ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา ประชาชน 32

31 ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 107 ตอนที่ 231 (ฉบับพิเศษ) วันที่ 17 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2533, หน้า 1-3.

32 รัฐสภาสาร. หน้า 34.

**ความคิดเห็นในด้านการสนับสนุนยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน
ฉบับที่ 42**

1. ขณะที่มีการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตย ควรจะยกเลิกกฎหมายที่ประกาศใช้ในสมัยเผด็จการ ซึ่งมีความมุ่งหมายจะปิดกั้นสิทธิเสรีภาพหนังสือพิมพ์ มีให้นำพหุติการณ์ที่ไม่ถูกต้องของผู้บริหารในขณะนั้นมาเผยแพร่ต่อสาธารณชน

2. เพื่อเป็นการให้สิทธิเสรีภาพกับสื่อมวลชนมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ประชาชนรับข้อมูลข่าวสารที่เที่ยงตรงและสมบูรณ์มากขึ้น

3. เสรีภาพหนังสือพิมพ์เป็นหลักประกันเสรีภาพของประชาชน ในระบอบประชาธิปไตย การให้อำนาจรัฐปิดหนังสือพิมพ์ได้อย่างไม่มีขอบเขตเป็นการลิดรอนสิทธิในการถ่วงดุลอำนาจ ซึ่งรัฐบาลไม่ควรกระทำและหากไม่มีการถ่วงดุลอำนาจ โดยมีการจำกัดเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ระบบการเมืองนั้นจะกลายเป็นระบบเผด็จการ

4. เป็นกฎหมายที่ใช้มานานแล้ว มีบทบัญญัติหลายประการที่ไม่เหมาะสม ควรจะได้มีการยกเลิก และตรากฎหมายว่าด้วยการพิมพ์ขึ้นใหม่

**ความคิดเห็นในด้านการคัดค้านยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน
ฉบับที่ 42**

นอกจากความคิดเห็นจากหลาย ๆ ฝ่ายในการสนับสนุนให้ยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 แล้ว ก็ยังมีความคิดเห็นในด้านการคัดค้านการยกเลิก ที่เป็นเหตุผลน่ารับฟังเช่นกัน คือ ³³

³³ มติชน. วันที่ 6 พฤศจิกายน 2532 "อ.ต.ร.ประเดิมงานเค็ดปีกหนังสือพิมพ์
เสนอความเห็นมาคัดค้าน ปร.42", หน้า 1,2.

1. การขออนุญาตออกหนังสือพิมพ์ หากยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติ เพราะการออกหนังสือพิมพ์ไม่ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานการพิมพ์ต่อไป

2. การใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานการพิมพ์ หากยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 การใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานการพิมพ์จะเป็นการเสี่ยงต่อการถูกกล่าวหาว่ากลับแก้งไม่ให้ความเป็นธรรมต่อผู้ถูกบังคับใช้

3. การดำเนินคดีทางศาลเพียงประการเดียว ไม่อาจหยุดยั้งการพิมพ์ของ หนังสือพิมพ์ ที่มีลักษณะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐต่อไปได้โดยทันทีจนกว่าศาลจะมี คำพิพากษา

4. เหตุผลตามร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 34 ได้เปิดโอกาสให้บุคคลมี เสรีภาพในการเขียน การพูด การพิมพ์ และการโฆษณาก็ตาม แต่กฎหมายการพิมพ์เป็น กฎหมายเฉพาะยกเว้นกฎหมายดังกล่าว

5. หนังสือพิมพ์อาจจะขาดความรับผิดชอบในการเสนอข่าว โดยอาจจะมีการเสนอ ข่าวบางข่าวที่กระทบกระทั่งต่อการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล หรือกระทบกระเทือน ต่อการลงทุน หรือกระทบกระทั่งต่อชื่อเสียงและเกียรติคุณของบุคคล หรือสถาบันต่าง ๆ โดยปราศจากมูลความจริง จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคลภายนอก ทั้งชื่อ เสียงและเกียรติยศ ความมั่นคงของรัฐ ตลอดจนความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีงาม ของประชาชน มิให้ถูกระทบกระเทือนจากการลงข่าวที่ปราศจากเหตุผลและมูลความจริง

สรุป

ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์กับความพยายามในการเรียกร้องให้มีการยกเลิกคำสั่ง คณะกรรมการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ซึ่งมีระยะเวลายาวนานถึง 14 ปีนั้น ก็เพื่อที่จะ ผลักดันให้ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ประกาศใช้เป็นกฎหมาย และเป็นการแสดงให้เห็นว่า

หนังสือพิมพ์มีสิทธิเสรีภาพในการเสนอข้อมูลข่าวสารในด้านต่าง ๆ ได้โดยปราศจากการ
ถูกควบคุมอย่างไม่เป็นธรรมจากรัฐบาล

ขณะนี้ถึงแม้ว่าร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ จะยังคงอยู่ในขั้นของการพิจารณา
ก็ตาม แต่สิ่งหนึ่งที่รัฐบาลชุดพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้ให้แก่หนังสือพิมพ์ ก็คือ
การออกพระราชกำหนดยกเลิกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 และได้
ประกาศใช้เป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน 2533 นั้น ก็ถือได้ว่ารัฐบาลได้คืนสิทธิ
เสรีภาพส่วนหนึ่งให้กับหนังสือพิมพ์แล้ว และผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการยกเลิกคำสั่งคณะ
ปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 นอกจากหนังสือพิมพ์ ประชาชนยังมีสิทธิเสรีภาพใน
การรับรู้ข่าวสารมากขึ้นอีกด้วย เพราะหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่จะทำให้ประชาชนได้รับ
ทราบข้อมูลต่าง ๆ ได้โดยละเอียดเมื่อเทียบกับสื่อชนิดอื่น อันได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์

อย่างไรก็ตามเมื่อหนังสือพิมพ์ได้รับสิทธิเสรีภาพจากรัฐบาลแล้ว หนังสือพิมพ์ก็
ควรจะใช้สิทธิเสรีภาพที่ได้มานั้น เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย
แก่ประเทศชาติและบุคคลอื่น